

[...] *világtér; és minden pillantásában világot oltson magába, világot, semmi mást (Hat / nichts als Welt, hat Welt in jedem Aufschauen, / in jeder Neigung Welt*³⁴). A választott művész legfontosabb feladata az egyetemes mérvű törődés: kézbe kell vennie a legkisebb dolgokat, tisztaságot kell teremtenie és felmutatnia műveiben, még álmaiban is éberen őriznie kell a lét értelmét, és ahogy Rilke mondja: ellenértéket kell létrehoznia a jelenkor uralkodó külvilágával szemben (*Ich sage Gegenwart und meine Gegenwart* – mondja a *Geschrieben für Karl Grafen Lanckoronski* című versben; a lefordíthatatlan szójáték értelme: *Azt mondom: jelenkor; és azt gondolom: ellenérték*³⁵). Pár sorral feljebb pedig így körvonalazza a művészek hivatását: *Sie müssen dastehn wie der Hirt, der dauert; / von ferne kann es scheinen, dass er trauert, / im Näherkommen fühlt man wie er wacht. Und wie für ihn der Gang der Sterne laut ist, / muss ihnen nah sein, wie es ihm vertraut ist, / was schweigend steigt und wandelt in der Nacht.*³⁶ Idézem a vers utolsó három szakaszát **Eörsi István** – egyébként József Attila fordulatain edződött – magyar fordításában.

Szétrombolhatók ők is, mint akármí,
de (kiszemeltek!) nekik helyt kell állni,
ha rájuk tör a legnagyobb erő,
és ki kell mondaniuk, ahol más csak
nyög és nyafog, ütemét a csapásnak,
s érzik, hogy bennük súlyosul a Kő.

Kitartón állnak, akárcsak a pásztor;
a messzeségből úgy tetszhetne: gyászol;
közelebb érve érzed: őrködik.
S ahogy ő hallja a csillagok ívét,
úgy kell, hogy a szívükhöz közelítsék,
mi néma éjben serken s működik.

Mit rájuk bíztak, álmukban is őrzik:
álom és lét, könny és kacaj fűződik
értelemmé... S már nem bírnak vele,
és térdre buknak a halál s az élet
előtt, és ekként ad a Mindenségnek
új mértéket térdük derékszöge.³⁷

[...]

³⁴ SW II/45.

³⁵ SW II/278.

³⁶ SW II/277.

³⁷ *Rainer Maria Rilke versei.* Válogatta SZABÓ Ede. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1983. 377. (Lyra Mundi)